

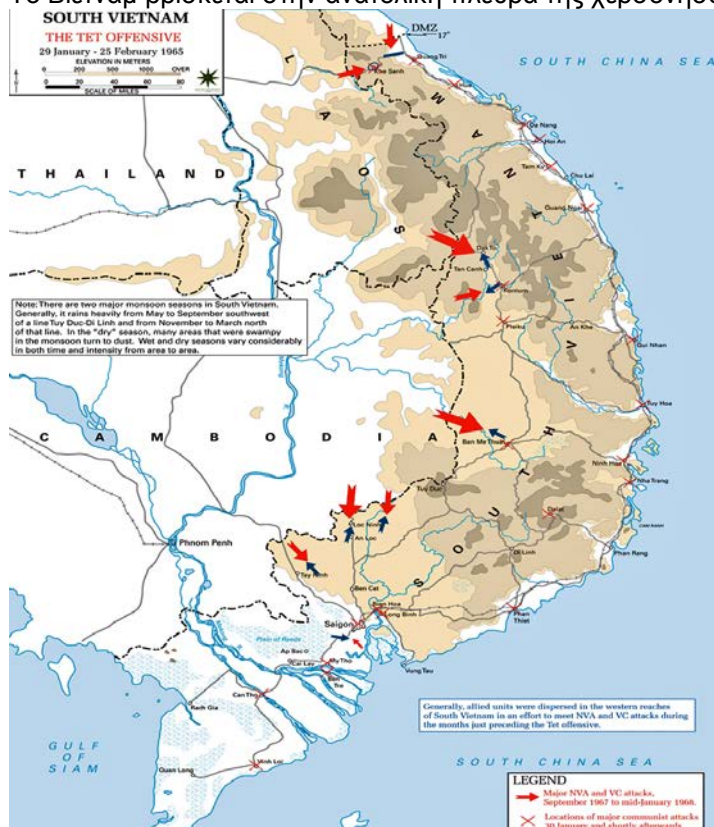
Ο πόλεμος του Βιετνάμ

Εργασία της Μαρίας Κυριακάκη για το πρόγραμμα ΣινΕφηβοι

Ο πόλεμος του Βιετνάμ ήταν ίσως η μεγαλύτερη ένοπλη σύγκρουση μεταξύ Δύσης και Ανατολής κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Θεωρητικά η μάχη ήταν μεταξύ του Δημοκρατικού Στρατού του Βιετνάμ (Βόρειο Βιετνάμ) και της Δημοκρατίας του Βιετνάμ (Νότιο Βιετνάμ). Στην πραγματικότητα όμως ήταν ένας πόλεμος μέσω αντιπροσώπων μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ, ένας από τους πολλούς που έγιναν λόγω της απροθυμίας των υπερδυνάμεων να εμπλακούν σε απευθείας πόλεμο μεταξύ τους που ίσως θα κατέληγε σε πυρηνική καταστροφή. Αμερικανοί στρατιώτες είχαν ήδη εμπλακεί από το 1959, αλλά σε μεγάλους αριθμούς κατέφθασαν κατά το 1965. Εγκατέλειψαν τη χώρα το 1973, κάτι που οδήγησε τελικά στην παράδοση του Νότου στις 30 Απριλίου 1975. Μέχρι τη λήξη των εχθροπραξιών, είχαν χαθεί οι ζωές τριών έως τεσσάρων εκατομμυρίων Βιετναμέζων, εκατοντάδων χιλιάδων κατοίκων της Καμπότζης και του Λάος και άνω των 58.000 Αμερικανών.

Γεωγραφία Περιοχής

Το Βιετνάμ βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της χερσονήσου της Ινδοκίνας,

Πόλεμος για Ανεξαρτησία από τη Γαλλική Αποικιοκρατία

Το απελευθερωτικό κίνημα, εκμεταλλευόμενο την απέχθεια του λαού κατά της αποικιοκρατίας, πέτυχε να αποσπάσει τη συμπάθεια και τη συμπαράσταση της μεγάλης πλειονότητας των Βιετναμέζων. Οι Βιετμίνχ με συνεχείς επιθέσεις προξενούσαν σημαντικές απώλειες, έσπερναν τον φόβο και διατηρούσαν τα Γαλλικά στρατεύματα κατοχής σε κατάσταση συνεχούς επαγρύπνησης και εγρήγορσης.

Το 1947 οι Γαλλικές δυνάμεις ανέλαβαν εκτεταμένες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις και πέτυχαν να ελέγξουν τις μεγάλες πόλεις, τις σιδηροδρομικές-οδικές αρτηρίες και τις περιοχές με στρατηγική σημασία της χώρας, χωρίς όμως να μπορέσουν να καταστρέψουν τα αντάρτικα τμήματα. Οι Βιετμίνχ κατάφεραν να ανασυντάξουν τις δυνάμεις τους και άρχισαν να συγκροτούν μεγάλες μονάδες. Οι Γάλλοι, επειδή δε μπορούσαν να ελέγξουν όλη τη χώρα,

απέσυραν τις δυνάμεις τους από τις ορεινές περιοχές του Βορείου Βιετνάμ και επικέντρωσαν την προσπάθειά τους στον έλεγχο των πεδινών περιοχών και κυρίως στο δέλτα του Ερυθρού Ποταμού, που κατάφεραν να ελέγξουν πλήρως.

Το 1949, ο Μάο Τσετούνγκ, ο οποίος είχε επικρατήσει στην Κίνα, αναγνώρισε την κυβέρνηση του Χο Τσι Μινχ και μαζί με τη Σοβιετική Ένωση εφοδίασε με σύγχρονα όπλα τους Βιετναμέζους κομμουνιστές. Στη συνέχεια οι συγκρούσεις εντάθηκαν και πολλές φορές έφτασαν μέχρι το γειτονικό Λάος. Τα γαλλικά στρατεύματα που υποστηρίζονταν από 160.000 Βιετναμέζους, έδωσαν σκληρές μάχες στην προσπάθειά τους να εξοντώσουν τους 100.000 περίπου Βιετμίνχ, χωρίς όμως να καταφέρει να νικήσει η μία ή η άλλη πλευρά.

Ο Γάλλος αρχιστράτηγος Ναβάρ, για να μπορέσει να εκδιώξει τους αντάρτες από το δέλτα του Ερυθρού Ποταμού, αποφάσισε τον Νοέμβριο του 1953 να δημιουργήσει μια τεράστια οχυρωμένη βάση στην περιοχή της πόλης Ντιέν Μπιέν Φου. Οι Βιετμίνχ αποφάσισαν να ριξουν όλο το βάρος των επιχειρήσεων στο Ντιέν Μπιέν Φου. Έτσι, αφού συγκέντρωσαν δύναμη 100.000 ανδρών, στις αρχές Μαρτίου του 1954 επιτέθηκαν κατά της οχυρωμένης βάσης.

Μετά από σκληρότατο αγώνα, στις 7 Μαΐου 1954 κατέβαλαν την αντίσταση των αμυνόμενων και τους ανάγκασαν να παραδοθούν. Περίπου 10.000 Γάλλοι παραδόθηκαν, ενώ 4.000 έχασαν τη ζωή τους. Από την πλευρά των ανταρτών υπήρξαν 8.000 νεκροί και 10.000 τραυματίες. Μετά την πτώση του οχυρού οι αντάρτες συνέχισαν τις επιθέσεις τους σε άλλες περιοχές και τελικά η Γαλλία αναγκάστηκε να ζητήσει ανακωχή.

Η διάσκεψη της Γενεύης, αμέσως μετά, κατέληξε στον διαχωρισμό του Βιετνάμ σε δύο τμήματα στον 17ο παράλληλο. Το Β. Βιετνάμ, υπό την κομμουνιστική σφαίρα επιρροής, που αποτέλεσε τη Λαϊκή Δημοκρατία του Βιετνάμ, με πρόεδρο τον Χο Τσι Μινχ και με διακηρυγμένο στόχο την απελευθέρωση όλης της χώρας, και το Νότιο στο οποίο οι Γάλλοι έδωσαν μια αυτονομία διατηρώντας συμβολική παρουσία, η οποία μεταβιβάστηκε στους Αμερικανούς στην αρχή της δεκαετίας του '60. Έτσι τελείωσε η γαλλική αποικιοκρατία στο Βιετνάμ.

Πώς Οδηγήθηκαν οι ΗΠΑ στον Πόλεμο

Όταν μετά 8 χρόνια αιματηρού ανταρτοπολέμου οι Γάλλοι ηττήθηκαν στην κρίσιμη μάχη του Ντιέν Μπιέν Φου (1954) και αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν από το Βιετνάμ, την σκυτάλη ανάλαβαν οι ΗΠΑ για να μην πέσει η Ινδοκίνα στα χέρια των κομμουνιστών.

Πριν ακόμα ο αντάρτικος στρατός του Χο Τσι Μινχ προλάβει να πάρει την εξουσία στο βόρειο Βιετνάμ, οι ΗΠΑ άρχισαν να επεμβαίνουν για να στήσουν μία δική τους κυβέρνηση μαριονέτα στο νότο, διορίζοντας τον Πρόεδρο του νότιου Βιετνάμ τον Ντιέμ. Λίγους μήνες μετά, με την συμφωνία της Γενεύης, χωρίστηκε «προσωρινά» η χώρα στα δύο στον 17ο παράλληλο, με την δέσμευση ότι σύντομα θα γινόντουσαν εκλογές σ' όλη τη χώρα για να ενοποιηθεί πάλι το

Βιετνάμ.

Βέβαια, οι ΗΠΑ, δεν ήθελαν με τίποτα αυτές τις εκλογές, που σίγουρα θα κέρδιζε ο Χο Τσι Μινχ. Έτσι, οι ΗΠΑ στήριξαν τον Πρόεδρο Ντιέμ και ανέβαλαν επ' αόριστο αυτές τις εκλογές. Η κυβέρνηση όμως του Ντιέμ δεν κέρδισε ποτέ την υποστήριξη του Βιετναμέζικου λαού. Και πως θα μπορούσε αφού στο βορρά παίρνανε τη γη από τους τσιφλικάδες και την μοιράζανε στους φτωχούς αγρότες, ενώ στο νότο οι γαιοκτήμονες και οι συμμορίες του Ντιέμ λυμαίνονταν τις πόλεις.

Οι Βιετκόγκ, ή αλλιώς οι νότιοι Βιετμίνχ, ξεκίνησαν αντάρτικο ενάντια στο καθεστώς που έστηναν οι ιμπεριαλιστές. Η αδυναμία όμως της κυβέρνησης μαριονέτας των ΗΠΑ στον νότο να αντιμετωπίσει τους Βιετκόγκ, ανάγκασε τελικά, το 1964, την κυβέρνηση των ΗΠΑ να επέμβει άμεσα με τον αμερικάνικο στρατό, για να εμποδίσει την κατάρρευση του σαθρού καθεστώτος του Ντιέμ.

Το «Σχέδιο 34Α» Φέρνει Πόλεμο στο Βιετνάμ

Την 1η του Φλεβάρη με την καμουφλαρισμένη ονομασία «Σχέδιο επιχείρησης 34Α», αρχίζει ένας μυστικός πόλεμος, που διατάχθηκε από τον Πρόεδρο Τζόνσον, έπειτα από σύσταση του υπουργού των Στρατιωτικών, Μακναμάρα.

«Η κλιμάκωση του σχεδίου έπρεπε να γίνει σε τρεις φάσεις.

- Η πρώτη φάση περιλάμβανε την ενίσχυση των μυστικών επιδρομών με τη συγκαλυμμένη υποστήριξη των ΗΠΑ.

- Η δεύτερη περιλάμβανε τη ναρκοθέτηση περιοχών του Βορείου Βιετνάμ και αεροπορικούς βομβαρδισμούς από τις δυνάμεις του Νοτίου Βιετνάμ.

- Η τρίτη φάση περιλάμβανε τους καταγιστικούς βομβαρδισμούς από το πολεμικό ναυτικό και τις αεροπορικές επιθέσεις από τις δυνάμεις των ΗΠΑ».

Το Κογκρέσο δεν πληροφορείται για τις μυστικές αυτές επιχειρήσεις.

Επιχείρηση Παραπλάνησης του Κογκρέσου

Αντ' αυτού, όμως, κατά διαταγή του Λευκού Οίκου στις 25 του Μάη, ετοιμάστηκε το σχέδιο μιας απόφασης που έπρεπε να εγκριθεί την κατάλληλη στιγμή από το Κογκρέσο. Με την απόφαση αυτή, δίνεται πραγματικά δικαίωμα στον Πρόεδρο να κηρύξει τον πόλεμο κατά της ΛΔ του Βιετνάμ. Ταυτοχρόνως, καταρτίστηκε ένας κατάλογος 94 στόχων για αεροπορικές επιθέσεις στο Βόρειο Βιετνάμ.

Στα τέλη του Ιούλη-αρχές Αυγούστου, νοτιοβιετναμέζικες ναυτικές μονάδες καταδρομών, κάτω από τις διαταγές του Αμερικανού στρατηγού Ουεσντόρλαντ, διεξάγουν επιχειρήσεις από

θάλασσα και ξηρά στο Βόρειο Βιετνάμ. Πολύ κοντά στο χώρο των επιχειρήσεων, στον κόλπο του Τονκίνου, περιπολούν τα αμερικανικά αντιτορπιλικά «Μάντοξ» και «Τέρνερ Τζόι».

Αντιτορπιλικά - Δολώματα

Τα δύο πλοία παίζουν το ρόλο δολωμάτων. Οι Αμερικανοί υπολογίζουν ότι θα δεχτούν επίθεση από πολεμικά της ΛΔ του Βιετνάμ και έτσι θα έχουν το πρόσχημα για την έναρξη της αεροπορικής επιδρομής. Στις 4 του Αυγούστου, στις 9.20 π.μ. έφτασε στο Πεντάγωνο η είδηση, ότι επίκειται, ίσως άμεσα, η επίθεση κατά του «Μάντοξ» και του «Τέρνερ Τζόι». Στο σήμα αναφέρεται ότι τα δύο αμερικανικά αντιτορπιλικά υπέκλεψαν βορειοβιετναμέζικες ραδιοεκπομπές, οι οποίες υπονοούσαν προετοιμασίες για επίθεση.

Στις 11 π.μ. έφτασε νεότερο σήμα ότι και τα δυο αντιτορπιλικά μπλέχτηκαν σε μια ναυμαχία. Πριν περάσουν 10 λεπτά της ώρας ο Μακναμάρα συγκεντρώνει στην αίθουσα επιχειρήσεων τους επιτελάρχες, για να συζητήσει και τυπικά τα από καιρό καθορισμένα «μέτρα αντιπλοίων». Την ίδια ώρα συγκαλείται κατεπειγόντως στο Λευκό Οίκο μια σύσκεψη του Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας.

Πολεμικό Κλίμα

Ετσι, λίγες ώρες αργότερα η μοίρα του αμερικανικού στόλου βρισκόταν κιάλας στην από καιρό σχεδιασμένη διάταξη. Όλα ήταν έτοιμα για την έναρξη των αεροπορικών βομβαρδισμών. Στο μεταξύ, στις ΗΠΑ, τηλεόραση, ραδιόφωνο και εφημερίδες διαμόρφωσαν το «κατάλληλο» πολεμικό κλίμα.

Στις 7 του Αυγούστου, επικυρώνεται από το Κογκρέσο η από καιρό ετοιμασμένη απόφαση της κυβέρνησης Τζόνσον.

Ωστόσο, μέχρι την τελευταία στιγμή η κυβέρνηση κρατάει μυστική την πρόθεσή της να χρησιμοποιήσει αυτή την απόφαση ως κήρυξη πολέμου. Ο Λευκός Οίκος και το Πεντάγωνο πέτυχαν το στόχο τους: Επιτέλους, έχουν ελεύθερα τα χέρια τους για την επέκταση του πολέμου. Το στρατιωτικο-βιομηχανικό σύμπλεγμα είναι ενθουσιασμένο.

«Επικρατεί Σύγχυση!»

Αρκετά αργότερα αποκαλύπτεται ότι το συγκεκριμένο επεισόδιο ήταν εξ ολοκλήρου κατασκευασμένο από τις αμερικανικές υπηρεσίες. Και οι αποδείξεις είναι συντριπτικές.

Ηδη, στις 4 του Αυγούστου, στις 4 μ.μ., ο ναύαρχος Σαρπ τηλεφώνησε στον υπουργό πολέμου, Μακναμάρα, και του ανακοίνωσε ότι «στη Χονολουλού επικρατεί κάποια σύγχυση, γιατί δεν ξέρουν συγκεκριμένα αν γενικά έγινε επίθεση ενάντια στα αντιτορπιλικά». Ομως, ο υπουργός δηλώνει στο ναύαρχο ότι έτσι κι αλλιώς οι διαταγές παρέμειναν σε ισχύ.

Μυστικό κρατείται, επίσης, και το παρακάτω ραδιοτηλεγράφημα του πλοίαρχου του αντιτορπιλικού «Μάντοξ», Χένικ: «Ο έλεγχος της επιχείρησης δημιουργεί αμφιβολίες για πολλές επαφές με τα ραντάρ και για τα φράγματα τορπιλών. Οι επιδράσεις του παράξενου καιρού και οι υπερδραστήριες υποκλοπές των ειδικών μπόρεσαν να αποτελέσουν το αίτιο μερικών ειδήσεων». Ο Χένικ υπογραμμίζει ότι «δεν εντοπίστηκαν ύποπτες κινήσεις» από το «Μάντοξ».

Ο πλοίαρχος, που βρίσκεται στον τόπο του «συμβάντος», δηλώνει ότι το πλοίο του δε δέχτηκε καμία επίθεση και ότι δε βλέπει πουθενά βορειοβιετναμέζικο πλοίο. Παρ' όλα αυτά η Ουάσιγκτον στα γρήγορα έβαλε σε κίνηση έναν μηχανισμό επικίνδυνης κλιμάκωσης για τον πόλεμο στο Βιετνάμ. Ετσι άρχισε ένας δεκάχρονος αμείλικτος πόλεμος, ο οποίος όχι μόνο στοίχισε τη ζωή απειράριθμων ανθρώπων, αλλά, ταυτόχρονα, περιέκλειε μέσα του τον κίνδυνο ενός τρίτου παγκόσμιου πολέμου.

Εμπλοκή των ΗΠΑ στον Πόλεμο

Το Νότιο Βιετνάμ τέθηκε υπό την προστασία των ΗΠΑ και δέχτηκε γενναία οικονομική και

στρατιωτική βοήθεια. Ο αυτοκράτορας Μπάο Ντάι διόρισε ως πρωθυπουργό τον Νγκο Ντινχ Ντιέμ, ο οποίος, κατόπιν δημοψηφίσματος που διενήργησε τον Οκτώβριο του 1955, εκθρόνισε τον αυτοκράτορα και με τις ευλογίες των ΗΠΑ αυτοανακηρύχθηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Το 1956 ανέλαβε απολυταρχικές εξουσίες και με την αμερικανική βοήθεια εδραίωσε το αντικομμουνιστικό απολυταρχικό οικογενειοκρατικό καθεστώς του.

Ο Ντιέμ στη συνέχεια αρνήθηκε να διεξάγει εκλογές για την ενοποίηση της χώρας, διότι όπως υποστήριζε δεν υπήρχαν σε όλη τη χώρα συνθήκες ελεύθερης έκφρασης του λαού. Το Βόρειο Βιετνάμ και οι κομμουνιστές του Νότιου, οι οποίοι πίστευαν ότι θα κέρδιζαν τις εκλογές, εκμεταλλεύτηκαν τη λαϊκή δυσαρέσκεια του νοτιοβιετναμικού λαού λόγω της οικονομικής κατάστασης, του αυταρχισμού και της διαφθοράς του καθεστώτος, και άρχισαν να οργανώνονται για να ανατρέψουν το καθεστώς.

Εμφανίστηκαν αντάρτικα τμήματα και ανέλαβαν δράση με την προσβολή κυβερνητικών στόχων. Το 1960 οι κομμουνιστές ίδρυσαν το Μέτωπο Εθνικής Απελευθέρωσης του Νοτίου Βιετνάμ και από το 1961 συγκρότησαν τον Απελευθερωτικό Στρατό του Νοτίου Βιετνάμ, ο οποίος το 1965 έφθασε να αριθμεί 150.000 αντάρτες Βιετκόνγκ. Αυτοί ενισχύονταν και ανεφοδιάζονταν από το Β. Βιετνάμ μέσω ορεινών διαβάσεων που διέρχονταν από το έδαφος των όμορων κρατών (Λάος, Καμπότζη) το λεγόμενο «Μονοπάτι Χο Τσι Μινχ» και απέκτησαν σημαντική δύναμη.

Το 1960 οι ΗΠΑ, επί προέδρου Αϊζενχάουερ, άρχισαν να στέλνουν στη Σαϊγκόν τους πρώτους «συμβούλους» με σκοπό να οργανώσουν τον στρατό. Όταν ανέλαβε πρόεδρος των ΗΠΑ ο Κένεντι, το 1962, υπήρχαν ήδη 2.400 Αμερικανοί στρατιωτικοί, πολλοί από τους οποίους είχαν λάβει μέρος και σε μάχες με τους Βιετκόνγκ. Στο τέλος του 1962 οι νοτιοβιετναμικές δυνάμεις πραγματοποίησαν μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση κατά των Βιετκόνγκ, η οποία απέτυχε και κατέδειξε την αδυναμία του καθεστώτος να απαλλάξει τη χώρα από την απειλή των κομμουνιστών.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζον Κένεντι υποσχέθηκε την αμέριστη συμπαράσταση της χώρας του προς το Νότιο Βιετνάμ και άρχισε να στέλνει εκεί στρατεύματα. Στα τέλη του 1963, μετά από μαζικές λαϊκές εκδηλώσεις κατά του καθεστώτος του Ντιέμ, ο στρατός τον ανέτρεψε και ο ίδιος ο Ντιέμ εκτελέστηκε. Τρεις εβδομάδες αργότερα δολοφονήθηκε στο Ντάλας ο πρόεδρος Κένεντι. Την εποχή της δολοφονίας του Ντιέμ και του Κένεντι υπήρχαν 16.000 Αμερικανοί στρατιωτικοί «σύμβουλοι» στο Βιετνάμ.

Το 1964 ο πρόεδρος Τζόνσον που διαδέχτηκε τον δολοφονηθέντα Κένεντι χορήγησε στο Νότιο Βιετνάμ έκτακτη βοήθεια 60 εκατομμυρίων δολαρίων και ενίσχυσε τις αμερικανικές δυνάμεις, υπό τη διοίκηση του στρατηγού Ουίλιαμ Ουέστμορλαντ. Από 16.000 στρατιωτικούς

συμβούλους το 1964, τα αμερικανικά στρατεύματα έφθασαν τις 75.000 άνδρες το 1965. Το καλοκαίρι του 1964 βόρειες ναυτικές δυνάμεις επιτέθηκαν εναντίον αμερικανικού πλοίου ηλεκτρονικής κατασκοπίας ανοικτά του κόλπου Τόνκιν έξω από τα χωρικά ύδατα του Βόρειου Βιετνάμ. Την εποχή εκείνη πραγματοποιούνταν μυστικές ναυτικές επιδρομές του Νότιου Βιετνάμ ενάντια σε στόχους στα παράλια του βόρειου Βιετνάμ και η αμερικανική ηγεσία πίστεψε αρχικά ότι το Βόρειο Βιετνάμ είχε θεωρήσει κατά λάθος το αμερικανικό πλοίο μέρος των επιδρομών αυτών. Δύο ημέρες αργότερα όμως, η αμερικανική ναυτική διοίκηση ανέφερε νέα νυκτερινή επίθεση κατά δύο αμερικανικών πλοίων ηλεκτρονικής κατασκοπίας στον κόλπο Τόνκιν.

Αργότερα προέκυψαν αμφιβολίες για το αν είχε γίνει αυτή η δεύτερη επίθεση αφού δεν κατέγραψαν τα ραντάρ εχθρικά πλοία και ενδέχεται να «έδειξαν» ανύπαρκτες εχθρικές μονάδες επιφάνειας λόγω κακοκαιρίας. Η κυβέρνηση Τζόνσον ωστόσο αποφάσισε να δημοσιοποιήσει τις δύο επιθέσεις και να ζητήσει το ψήφισμα του Κογκρέσου για τη διενέργεια αντιποίνων. Όλοι οι βουλευτές και όλοι οι γερουσιαστές του Κογκρέσου, εκτός από δύο, υπερψήφισαν το λεγόμενο «ψήφισμα του κόλπου Τόνκιν», που εξουσιοδοτούσε τον πρόεδρο να αποκρούσει μελλοντικές επιθέσεις κατά των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ.

Τα Αμερικανικά αντίποινα περιορίσθηκαν σε αεροπορικούς βομβαρδισμούς των ναυτικών εγκαταστάσεων του Βόρειου Βιετνάμ. Παρά τις μεγάλες καταστροφές, οι Βιετκόνγκ δεν πτοήθηκαν και πολλαπλασίασαν τις επιθέσεις τους. Με τις επιχειρήσεις αυτές επισημοποιήθηκε η συμμετοχή των Αμερικανών στον πόλεμο, οι οποίοι και ανέλαβαν τη διεύθυνση αυτού. Οι δύο πλευρές συνέχισαν την αύξηση και την ισχυροποίηση των δυνάμεών τους.

Οι Βιετκόνγκ έφθασαν τις 250.000 άνδρες και εξοπλίστηκαν από τη Σοβιετική Ένωση με σύγχρονα όπλα (αυτόματα τυφέκια, πολυβόλα, αντιαρματικούς και αντιαεροπορικούς πυραύλους). Οι Αμερικανοί συνέχισαν και αυτοί την ενίσχυση των δυνάμεών τους, οι οποίες έφθασαν τώρα τις 200.000 άνδρες. Οι Νοτιοβιετναμέζοι συγκρότησαν δύναμη 600.000 ανδρών. Μέχρι το τέλος του 1966 βρισκόνταν στο Βιετνάμ 385.000 Αμερικανοί στρατιώτες. Με την έναρξη του 1967 οι αμερικανικές δυνάμεις οργάνωσαν και εκτέλεσαν δύο μεγάλες επιχειρήσεις.

Σε αυτές τις επιχειρήσεις οι επιτιθέμενοι κατάφεραν να διαλύσουν τις αντάρτικες βάσεις των Βιετκόνγκ, αλλά όχι και να συλλάβουν ή να εξουδετερώσουν τους ηγέτες, οι οποίοι αποτελούσαν τον βασικό σκοπό της επιχειρήσης και κατάφεραν να διαφύγουν στην Καμπότζη. Οι δύο αυτές επιτυχημένες επιχειρήσεις και οι συνεχιζόμενοι βομβαρδισμοί του Βορείου Βιετνάμ περιόρισαν προσωρινά τη δράση των Βιετκόνγκ.

Η ηγεσία του Βόρειου Βιετνάμ κατάλαβε ότι η κατάσταση είχε αρχίσει να παίρνει δυσμενή τροπή και αποφάσισε να σχεδιάσει επιθετικές επιχειρήσεις για να αναπτερώσει το ηθικό των ανταρτών και του πληθυσμού. Η πρώτη επίθεση άρχισε στις 21 Ιανουαρίου 1968 κατά της μεγαλύτερης αμερικανικής στρατιωτικής βάσης του Κε Σαν, στην οποία βρισκόταν δύναμη 6.000 Αμερικανών και Νοτιοβιετναμέζων. Η δεύτερη επιθετική ενέργεια των Βιετκόνγκ, γνωστή ως επίθεση του Τετ, άρχισε στις 31 Ιανουαρίου 1968 (βιετναμέζικη πρωτοχρονιά) και περιλάμβανε επιθέσεις στις 36 από τις 44 πρωτεύουσες επαρχιών του Νοτίου Βιετνάμ, σε 23 αεροδρόμια και σε πολλές άλλες στρατιωτικές βάσεις.

Στην ίδια τη Σαϊγκόν 5.000 περίπου αντάρτες επιτέθηκαν στο προεδρικό μέγαρο του Θείου, το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων του Νότιου Βιετνάμ, σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις, αλλά και κατά της πρεσβείας των ΗΠΑ. Την ίδια τακτική ακολούθησαν οι Βιετκόνγκ και σε άλλες πόλεις ενώ σφοδρές μάχες έγιναν στην παλαιά πρωτεύουσα του Βιετνάμ, Χουέ. Προσωρινά κατάφεραν να ελέγξουν 10 πόλεις, τις οποίες όμως μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν μετά από αντεπιθέσεις ισχυρών αμερικανοβιετναμικών δυνάμεων.

Από στρατιωτικής πλευράς, η επίθεση του Τετ ήταν αποτυχημένη. Η επίθεση μεγάλης κλίμακας έφερε τις κομμουνιστικές δυνάμεις σε ανοικτή σύγκρουση με τους αντιπάλους τους, όπου η συντριπτική αμερικανική υπεροπλία μπορούσε επιτέλους να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά. Η κομμουνιστική πλευρά είχε μεγάλες απώλειες, που στις πρώτες δύο

εβδομάδες έφτασαν τους 30.000 νεκρούς και στη συνέχεια διπλασιάστηκαν. Από την άλλη μεριά, οι ΗΠΑ έχασαν στις πρώτες δύο εβδομάδες περίπου 1.500 οπλίτες και στο πρώτο δίμηνο συνολικά 4.000. Η επίθεση του Τετ απέτυχε επίσης να προκαλέσει γενική εξέγερση του πληθυσμού του Νότιου Βιετνάμ και την ανατροπή του καθεστώτος Θιέου.

Η επίθεση κατά της Αμερικανικής πρεσβείας, που άρχισε στις 02:45 της 31ης Ιανουαρίου 1968, αποκρούστηκε εύκολα. Η νικηφόρα όμως αυτή μάχη στοίχισε τον πόλεμο στις ΗΠΑ. Οι Αμερικανοί δημοσιογράφοι που διέμεναν σε καταλύματα κοντά στην πρεσβεία έσπευσαν να καλύψουν την επίθεση κατά της πρεσβείας. Μόλις 15 λεπτά αργότερα το πρώτο τηλεγράφημα έφυγε προς τις ΗΠΑ και έλεγε ότι η πρεσβεία είχε καταληφθεί από τους Βιετκόνγκ. Στις 09:20 ο στρατηγός Ουέστμορλαντ σε συνέντευξη τύπου δήλωσε ότι η πρεσβεία ουδέποτε καταλήφθηκε.

Κανείς δημοσιογράφος δεν τον πίστεψε. Το αμερικανικό κοινό παρακολουθούσε κατάπληκτο ζωντανά στην τηλεόραση τις οδομαχίες μέσα στο κτηριακό σύμπλεγμα της αμερικανικής πρεσβείας και διαπίστωνε ότι έπειτα από τρία χρόνια αεροπορικών βομβαρδισμών και την αποστολή 500.000 στρατιωτών ο εχθρός δε βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης, αλλά αντίθετα ήταν σε θέση να εξαπολύσει τη μεγαλύτερη επίθεσή του. Για τον πρόεδρο Τζόνσον ήταν αδύνατον να παρουσιάσει την επίθεση Τετ ως στρατιωτική νίκη των ΗΠΑ.

Στις 31 Μαρτίου 1968, σε τηλεοπτικό διάγγελμα στον αμερικανικό λαό, ο Τζόνσον ανήγγειλε τη διακοπή των βομβαρδισμών του Βορείου Βιετνάμ, το οποίο καλούσε σε ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις. Στο τέλος του διαγγέλματος έκανε μία από τις πιο δραματικές κινήσεις στην πρόσφατη αμερικανική ιστορία δηλώνοντας: «Δεν θα επιδιώξω και δεν θα αποδεχθώ το χρίσμα του κόμματός μου για άλλη μία θητεία ως πρόεδρος σας». Η απομάκρυνση του Τζόνσον από τις εκλογές του 1968 μετέτρεψε την επίθεση Τετ σε λαμπρή νίκη του Χο Τσι Μινχ.

Με την πολιτική κατάρρευση του προέδρου Τζόνσον που είχε εκλεγεί λίγα χρόνια νωρίτερα με το υψηλότερο ποσοστό των ψήφων στην αμερικανική ιστορία, το Βόρειο Βιετνάμ πέτυχε ιστορική νίκη στο κέντρο βάρους του αντιπάλου του, που ήταν η αμερικανική κοινωνία. Από την επίθεση του Τετ φάνηκε ότι ο πόλεμος δε διεξάγεται μόνο στο πεδίο της μάχης, αλλά και στο πεδίο της πληροφόρησης και της προπαγάνδας.

Η Αμερικανική πολιτική ηγεσία αναγκάστηκε να αλλάξει τη στρατηγική της. Στόχος τους τώρα ήταν η σταδιακή απεμπλοκή τους από το Βιετνάμ και η ταυτόχρονη ενίσχυση των νοτιοβιετναμικών δυνάμεων ώστε να αναλάβουν αυτοί τις ευθύνες του πολέμου. Μέχρι το τέλος του 1970 είχαν αποσυρθεί 122.000 Αμερικανοί στρατιώτες και όλα τα άλλα ξένα τμήματα. Μέχρι τον Αύγουστο του 1972 όλα τα μάχιμα αμερικανικά τμήματα είχαν

εγκαταλείπει την Ινδοκίνα ενώ οι νοτιοβιετναμικές δυνάμεις έφθασαν να αριθμούν περισσότερους από 900.000 άνδρες.

Στις 27 Ιανουαρίου 1973 ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ συνυπέγραψε με εκπρόσωπο της κυβέρνησης του Βορείου Βιετνάμ τη συμφωνία κατάπαυσης των εχθροπραξιών και την αποχώρηση όλων των αμερικανικών δυνάμεων εντός 60 ημερών. Η συμφωνία αυτή ισοδυναμούσε με συνθηκολόγηση και παρέδιδε το Νότιο Βιετνάμ στους Βιετκόνγκ. Το δίμηνο Μαρτίου-Απριλίου 1975, οι δυνάμεις των κομμουνιστών διέλυσαν τις νοτιοβιετναμικές δυνάμεις και κατέλαβαν τη Σαϊγκόν.

Το μεσημέρι της 30ής Απριλίου 1973, την ώρα που το τελευταίο ελικόπτερο απομακρυνόταν από την πρεσβεία των ΗΠΑ στη Σαϊγκόν, στον περίγυρο αυτής εισερχόταν το πρώτο άρμα των Βορειοβιετναμέζων. Έτσι για πρώτη φορά οι ΗΠΑ, η υπερδύναμη με το ανεξάντλητο δυναμικό και την τελειότερη τεχνολογία, παρόλο που θυσίασαν τις ζωές 60.000 περίπου Αμερικανών και δαπάνησαν 150 δισεκατομμύρια δολάρια έχασαν τον πόλεμο. Η αμερικανική κοινή γνώμη δεν μπορούσε να πιστέψει ότι η τιμή, η υπερηφάνεια και το γόητρο της χώρας τους καταρρακώθηκαν στις ζούγκλες και τα έλη του Βιετνάμ από τους Βιετναμέζους αντάρτες.

Οι Βόρειοι, οι Νότιοι στο Βιετνάμ και και η Αμερικανική Ήττα

Οι ΗΠΑ είχαν ήδη αναμιχθεί ενεργά στην καταπολέμηση της κομμουνιστικής εξέγερσης στο Νότιο Βιετνάμ στα τέλη της δεκαετίας του '50 και ακόμη νωρίτερα είχαν υποστηρίξει με εφόδια και χρηματοδότηση την καταδικασμένη σε βέβαιη αποτυχία επιχείρηση των Γάλλων κατά των επαναστατικών δυνάμεων του Χο Τσι Μινχ. Συνήθως οι ιστορικοί χρονολογούν την έναρξη του Β΄ πολέμου της Ινδοκίνας (αυτό που οι Βιετναμέζοι αποκαλούν «Αμερικανικό Πόλεμο») το 1959 ή το 1960.

Παρά ταύτα, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η στρατιωτική εμπλοκή της Ουάσιγκτον αυξήθηκε αισθητά το 1962, όταν τεράστιος αριθμός αμερικανικών όπλων, μαχητικών αεροπλάνων, ελικοπτέρων και τεθωρακισμένων οχημάτων μεταφοράς προσωπικού, κατέφθασαν στο Νότιο Βιετνάμ μαζί με χιλιάδες επιπλέον στρατιωτικούς συμβούλους. Εκείνη τη χρονιά ήταν που το Πεντάγωνο δημιούργησε τη Διοίκηση Στρατιωτικής Βοήθειας, τη βιετναμέζικη MACV και τοποθέτησε ως επικεφαλής έναν στρατηγό τριών αστέρων, τον Πολ Χάρκινς.

Οι δημοσιογράφοι της εποχής αντιλήφθηκαν τι συνέβαινε. Με τη φράση «οι ΗΠΑ εμπλέκονται στον πόλεμο του Βιετνάμ» ξεκινούσε το πρωτοσέλιδο άρθρο των New York Times τον Φεβρουάριο. Ο έγκριτος στρατιωτικός ανταποκριτής Χόμερ Μπίγκαρτ υπογράμμιζε την «ολόθερμη και αδιάλλακτη» υποστήριξη της Ουάσιγκτον προς τον πρόεδρο του Νοτίου Βιετνάμ, Νγκο Ντιν Ντιέμ και προέβλεπε ότι οι ΗΠΑ είχαν «μάλλον δεσμευθεί άρρηκτα σε έναν μακρύ και ατελέσφορο πόλεμο».

Ο δημοσιογράφος επικαλέστηκε, μάλιστα, τον Αμερικανό γενικό εισαγγελέα Ρόμπερτ Κένεντι, ο οποίος σε επίσκεψή του στη Σαϊγκόν τον ίδιο μήνα είχε υποσχεθεί ότι η χώρα του θα παρέμενε στο πλευρό του Ντιέμ «μέχρι την τελική νίκη».

Αυτή η νίκη δεν ήρθε ποτέ. Αν και πάνω από μισό εκατομμύριο Αμερικανοί στρατιώτες εστάλησαν στο Βιετνάμ από τον πρόεδρο Λίντον Τζόνσον και πάνω από οκτώ εκατομμύρια τόνοι βόμβες της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας έπληξαν το Βιετνάμ, το Λάος και την Καμπότζη από το 1962 ως το 1973, η Ουάσιγκτον δεν πέτυχε τον βασικό της στόχο, που ήταν να διατηρήσει επ' αόριστον ένα ανεξάρτητο μη κομμουνιστικό καθεστώς στο Νότιο Βιετνάμ. Τον Ιανουάριο του 1973, διαπραγματευτές από τις ΗΠΑ και το Βόρειο Βιετνάμ υπέγραψαν στο Παρίσι συμφωνία για την κατάπαυση του πυρός.

Δύο μήνες αργότερα, τα τελευταία αμερικανικά στρατεύματα εγκατέλειπαν το Νότιο Βιετνάμ. Πολύ σύντομα, τόσο οι Βόρειοι όσο και οι Νότιοι παραβίασαν τη συμφωνία και ξανάρχισε ο πόλεμος σε ευρεία κλίμακα. Στις 29 Απριλίου του 1975 κατέρρευσε η κυβέρνηση του Νοτίου Βιετνάμ και η χώρα ενοποιήθηκε εκ νέου, υπό κομμουνιστική διακυβέρνηση, με έδρα το Ανόι. Μέχρι τη λήξη των εχθροπραξιών, είχαν χαθεί οι ζωές τριών έως τεσσάρων εκατομμυρίων Βιετναμέζων, εκατοντάδων χιλιάδων κατοίκων της Καμπότζης και του Λάος και άνω των 58.000 Αμερικανών.

Ξεκαθάρισμα Λογαριασμών

Εδώ και πάνω από τέσσερις δεκαετίες, επιστήμονες, δημοσιογράφοι και απομνημονευματογράφοι, επιχείρησαν να ερμηνεύσουν αυτόν τον Β΄ Πόλεμο της Ινδοκίνας: τις απαρχές του, την κλιμάκωσή του, τη μακρά διάρκειά του και την έκβασή του. Οι αμερικανοκεντρικές αφηγήσεις, γραμμένες από Αμερικανούς συγγραφείς, κυριάρχησαν στη σχετική φιλολογία. Πολύ προτού ανοίξουν τα αμερικανικά αρχεία, οι ιστορίες αυτές κατέληξαν σε μια πλατιά, ορθόδοξη άποψη των αιτίων της ήττας, που συμφωνούσαν στα εξής σημεία:

- Πρώτον, η αμερικανική εμπλοκή υπήρξε προϊόν της άγνοιας σχετικά με το Βιετνάμ και μιας εσφαλμένης πίστης στην αποτελεσματικότητα του αμερικανικού στρατού,
- Δεύτερον, οι διαδοχικές κυβερνήσεις του Νοτίου Βιετνάμ μετά το 1954 ήταν αυταρχικές και αντιδημοφιλείς,
- Τρίτον, η Ουάσιγκτον διέπραξε ακολούθως το ολέθριο σφάλμα να εμπλακεί σε έναν εμφύλιο πόλεμο μεταξύ Βιετναμέζων, με την αντίπαλη πλευρά να φορά τον μανδύα της εθνικιστικής νομιμότητας.

Αν και ο αμερικανικός στρατός πολέμησε γενναία, ο πόλεμος αυτός δεν θα μπορούσε να έχει νικηφόρο έκβαση για τον απλό λόγο ότι δεν ήταν ποτέ δυνατόν να λήξει με στρατιωτική λύση. Ο πόλεμος αυτός θα έπρεπε να κερδηθεί σε πολιτικό επίπεδο ή να μην κερδηθεί καθόλου. Παρ' όλα αυτά, οι επιστημονικές μελέτες που εκπονήθηκαν μαζικά στη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα έως δεκαπέντε χρόνων, έθεσαν υπό αμφισβήτηση τις παλαιότερες ερμηνείες και κατέδειξαν την αβασιμότητα ορισμένων εξ αυτών.

Για παράδειγμα, δεν είναι πλέον δυνατόν να γίνεται δεκτός ο ισχυρισμός του Χάλμπερσταμ και του ιστορικού Άρθουρ Σλέσινγκερ τζούνιορ, ότι οι Αμερικανοί ηγέτες βήμα-βήμα έπεφταν τυφλοί μέσα σε βάλτο, μέχρι που μια μέρα βούλιαξαν σε κάτι που κανείς τους δεν επιθυμούσε: έναν επίγειο πόλεμο στην Ασία. Το αντίθετο: τα μάτια τους ήταν ανοιχτά και ως επί το πλείστον αντιλαμβάνονταν τον πιθανό αντίκτυπο των επιλογών τους. Ούτε από τα αρχεία προκύπτουν ικανές ενδείξεις ύβρεως, τουλάχιστον όσον αφορά τις στρατιωτικές δυνατότητες.

Από την αρχή κιόλας, ο πρόεδρος Τζον Κένεντι και ο Τζόνσον, μαζί με τους ανώτατους

συμβούλους τους, είχαν μια ζοφερά ρεαλιστική άποψη για τον πόλεμο. Αν και δεν ήταν ειδικοί στην ιστορία και τον πολιτισμό του Βιετνάμ, δεν ήταν εντούτοις αδαείς, όπως τους ήθελε το αντιπολεμικό κίνημα της εποχής. Συνειδητοποίησαν ότι οι πιθανότητες επιτυχίας ήταν περιορισμένες, ακόμη και με στρατιωτικές επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας. Κατ' ιδίαν (και μόνο κατ' ιδίαν), παραδέχονταν περιστασιακά το απαγορευμένο: ότι η έκβαση του πολέμου στο Βιετνάμ δεν θα είχε καμιά σπουδαία επίδραση στην ασφάλεια των ΗΠΑ και της Δύσης γενικότερα.

Ωστόσο, οι ΗΠΑ είχαν δώσει μια υπόσχεση στο Νότιο Βιετνάμ, την οποία οι Κένεντι και Τζόνσον δεν μπορούσαν παρά να τιμήσουν. Ανακάλυψαν αυτό που είχαν δει οι προκάτοχοί τους στον Λευκό Οίκο, καθώς και μια σειρά ηγετών της Γαλλίας, κι αυτό που μετά από αυτούς θα ανακάλυπτε ο πρόεδρος Ρίτσαρντ Νίξον: ότι ως προς το Βιετνάμ, η επιλογή μιας λιγότερο άμεσης ανάμιξης, ιδιαίτερα με όρους εσωτερικής πολιτικής, θα ήταν η μόνη ελπίδα ότι τα πράγματα με κάποιον τρόπο θα τέλειωναν καλά ή ότι τουλάχιστον θα παραδίδονταν στον επόμενο που είχε σειρά.

Αναθεώρηση της Ιστορίας

Νεότερα μελετήματα θέτουν υπό αμφισβήτηση την παλιά ορθοδοξία και σε άλλα σημεία, επίσης. Το ζήτημα του ποιος από τους εμπολέμους Βιετναμέζους ηγέτες διέθετε τη λαϊκή νομιμοποίηση (ένα από τα πλέον ολισθηρά ζητήματα στην πολιτική επιστήμη), αποδείχθηκε πολύ δυσκολότερο να απαντηθεί στα νεότερα χρόνια, καθώς οι επιστήμονες έθεσαν και πάλι στο μικροσκόπιο την κυβέρνηση του Νοτίου Βιετνάμ, ιδιαίτερα την κυβέρνηση Ντιέμ, που ανέβηκε στην εξουσία το 1954.

Είναι πλέον ξεκάθαρο ότι ο Ντιέμ υπήρξε ένας ευφυής πατριώτης, ο οποίος διέθετε ένα συγκεκριμένο όραμα για το μέλλον της χώρας του. Ορισμένοι ρεβιζιονιστές συγγραφείς προχωρούν περισσότερο, υποστηρίζοντας ότι η νομιμοποίηση του Ντιέμ ως ηγέτη του Βιετνάμ ήταν ισάξια ή και υπερέβαινε ακόμη εκείνη του Χο, και ότι ο Ντιέμ ήταν έτοιμος να καταπνίξει την εξέγερση όταν καθαιρέθηκε και δολοφονήθηκε στη διάρκεια πραξικοπήματος που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 1963 με τις ευλογίες των ΗΠΑ.

Αυτή η αντίληψη προχωρεί πολύ μακριά. Με τον καιρό, τα ελαττώματα του Ντιέμ ως ηγέτη, η ισχυρογνωμοσύνη του, η πολιτική μυωπία και η ροπή του προς την καταστολή, γίνονταν όλο και πιο αισθητά στον βιετναμικό λαό. Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι είχαν πλήρη επίγνωση αυτών των αδυναμιών, αλλά δεν μπορούσαν να βρουν κάποιον καλύτερο. Έτσι, προσκολλήθηκαν σ' αυτόν και η επιρροή τους υποχωρούσε χρόνο με τον χρόνο, παρά την ολοκληρωτική εξάρτηση του καθεστώτος από την αμερικανική βοήθεια. Σύμφωνα με τις περισσότερες εκτιμήσεις, η κυβέρνηση Ντιέμ έχανε τον πόλεμο όταν ο επικεφαλής της ανατράπηκε, και αυτός είναι ακριβώς ο λόγος για τον οποίον οι Αμερικανοί αξιωματούχοι υποστήριξαν το πραξικόπημα.

Όσον αφορά την ύστερη φάση του πολέμου, είναι σήμερα σαφές ότι τα πράγματα βελτιώθηκαν για τις αμερικανικές και τις νοτιοβιετναμικές δυνάμεις μετά την κομμουνιστική επίθεση στο Τετ, το 1968, σε αντίθεση με όσα υποστήριζαν με πρώιμες ιστορικές καταγραφές. Οι δυνάμεις των Βιετκόνγκ αποδεκατίστηκαν και, στους μήνες που ακολούθησαν, ο στρατηγός Κρέιτον Έιμπραμς σημείωσε αδιαμφισβήτητη πρόοδο με τη νέα στρατηγική «εκκαθάρισης και διατήρησης», δηλαδή έλεγχο εδαφών και προστασία των κατοίκων τους, σε σχέση με την προηγούμενη στρατηγική «έρευνας και καταστροφής», που εφαρμόζε ο προκάτοχός του στη MACV, στρατηγός Ουίλιαμ Ουεστμόρλαντ.

Παραμένει, όμως, ασαφές το κατά πόσον είχε διάρκεια αυτή η επιτυχία. Μόλις στην εποχή μας αρχίζουν να εμφανίζονται αναλυτικές και βασισμένες σε αρχεία επιστημονικές μελέτες για τον πόλεμο στον Νότο. Ωστόσο, οι υπάρχουσες ενδείξεις δεν αφήνουν περιθώρια να πιστέψουμε ότι η νίκη ήταν προ των πυλών. Αν μη τι άλλο, παρά τις βαριές απώλειες των Βιετκόνγκ στη διάρκεια του Τετ, οι κομμουνιστές διατήρησαν την επιχειρησιακή ικανότητα να διεξάγουν επιθέσεις εθνικής εμβέλειας και, πράγματι, στη μεγαλύτερη διάρκεια του 1969, το Νότιο Βιετνάμ μαστιζόταν από αλληπάλληλα «μικρά Τετ».

Αν και οι επιθέσεις αυτές ποτέ δεν απείλησαν να ανατρέψουν το καθεστώς της Σαϊγκόν, φανέρωναν ωστόσο ότι οι Βιετκόνγκ εξακολουθούσαν να είναι υπολογίσιμη δύναμη. Το Ανόι ανέκαμψε από την επίθεση στο Τετ αντικαθιστώντας τις νότιες δυνάμεις του με βόρειες. Άνδρες και εφόδια από τον Βορρά συνέχισαν να διεισδύουν στον Νότο. Λίγοι ανώτεροι Αμερικανοί αξιωματούχοι της εποχής εκείνης πίστευαν ότι η στρατιωτική κατάσταση είχε μόνιμα και αδιαμφισβήτητα κλίνει υπέρ αυτών. Πολύ λιγότεροι, μάλιστα, ήταν εκείνοι που θεωρούσαν ότι η νίκη ήταν κοντά.

Καταλάβαιναν ότι τα κέρδη τους στην ύπαιθρο, την επαύριο του Τετ, ήταν περιορισμένα σε συγκεκριμένες περιοχές και δεν συνεπάγονταν ενίσχυση της λαϊκής στήριξης προς την κυβέρνηση της Σαϊγκόν, η οποία παρέμενε ανίκανη, αυταρχική και διεφθαρμένη. Η μαζική χρήση δύναμης πυρός, που θεωρήθηκε απαραίτητη για την εκκαθάριση και τη διατήρηση εδαφικής επικράτειας, δεν συνέβαλε στο να κερδηθεί η συναίνεση των ανθρώπων.

Κατ' επανάληψη οι Αμερικανικές οικονομικές εκθέσεις εξέφραζαν δυσφορία για το γεγονός ότι οι αρχές του Νοτίου Βιετνάμ ήταν ανίκανες να εισπράξουν φόρους, πλην ορισμένων αστικών περιοχών και ότι, κατά συνέπεια, η κυβέρνηση δεν είχε πιθανότητες επιβίωσης χωρίς τη στήριξη της Ουάσιγκτον. Οι κομμουνιστές, εν τω μεταξύ, συνέχιζαν να εισπράττουν φόρους, να ανεφοδιάζονται με τρόφιμα και να επιστρατεύουν φαντάρους. Με άλλα λόγια, να κάνουν όλα όσα οφείλει να είναι ικανή να κάνει μια κυβέρνηση που ελέγχει την επικράτειά της.

Η πολιτική του Βορείου Βιετνάμ σ' αυτά τα τελευταία χρόνια του πολέμου είναι το κεντρικό θέμα του βιβλίου «Ο Πόλεμος του Ανόι». Το βιβλίο της Νγκουγιέν βασίζεται σε μια ποικιλία υλικού, δημοσιευμένου και αρχαιακού, στη βιετναμέζικη γλώσσα, όχι όμως σε πρακτικά από το Πολιτικό Γραφείο του Βορείου Βιετνάμ ή σε άλλες υψηλού επιπέδου πηγές, οι οποίες παραμένουν διαβαθμισμένες. Το βιβλίο εστιάζει στο πώς η ηγεσία του Βορείου Βιετνάμ χειριζόταν τον πόλεμο και, ειδικότερα, τις διπλωματικές διαπραγματεύσεις από την εποχή της επίθεσης στο Τετ μέχρι την υπογραφή της εκκευρίας, το 1973.

Αναμφισβήτητα, «Ο Πόλεμος του Ανόι» αποτελεί μείζον επίτευγμα και μία από τις πλέον σημαντικές επιστημονικές εργασίες πάνω στην ύστερη και μάλλον υποβαθμισμένη σε επίπεδο επιστημονικής έρευνας φάση του αγώνα.

Η Θέα από το Ανόι

Βασικός πρωταγωνιστής στην ιστορία της Νγκουγιέν είναι ο Λε Ντουάν, ηγετική, αν και σκοτεινή, φυσιογνωμία στην ιεραρχία των Βορείων κατά τα τελευταία στάδια του πολέμου. Γεννημένος στο κεντρικό Βιετνάμ, ο Λε Ντουάν ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του πολεμώντας τους Γάλλους στα χρόνια που προηγήθηκαν του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η Νγκουγιέν ακολουθεί τα βήματά του κατά τη σταδιακή άνοδό του στην ιεραρχία του Κομμουνιστικού Κόμματος καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '50.

Η εικόνα που αναδύεται είναι ενός καταρτισμένου και ανηλεούς γραφειοκράτη πολεμιστή, με κοσμοαντίληψη και στρατηγικές θέσεις που σφυρηλατήθηκαν στο καμίνι του Α' Πολέμου της Ινδοκίνας, του ανθρώπου που στα τέλη της δεκαετίας του '50 και στις αρχές του '60, μαζί με τον πιστό του σύμμαχο Λε Ντουκ Θο, κατατρόπωσε όποιον απειλούσε την εξουσία του.

Σημαντική είναι η συμβολή του βιβλίου της Νγκουγιέν στην αποκάλυψη της σφοδρότητας των εσωτερικών διαμαχών μεταξύ σκληροπυρηνικών, όπως ο Λε Ντουάν και ο Λε Ντουκ Θο, που επιθυμούσαν επιθετική στρατηγική «ολοκληρωτικού πολέμου» στον Νότο, και μετριοπαθών, με βασικούς εκπροσώπους τον Χο και τον Βο Νγκουγιέν Γκιαπ, που τάσσονταν υπέρ της στρατηγικής «πρώτα ο Βορράς», με προτεραιότητα στην παγίωση του ελέγχου του κομμουνιστικού κόμματος στον Βορρά και την επανένωση της χώρας, χωρίς πόλεμο μεγάλης κλίμακας.

Μετά τη ρήξη των σινο-σοβιετικών σχέσεων και την εξάπλωση της εξέγερσης στο Νότιο Βιετνάμ στις αρχές της δεκαετίας του '60, το σχίσμα αποτυπώθηκε στις αντιτιθέμενες παρατάξεις που παρουσιάζει η Νγκουγιέν: οι σκληροπυρηνικοί χρησιμοποιούσαν τις

αντιιμπεριαλιστικές παραινήσεις του Μάο Τσετούνγκ για να προωθήσουν τις θέσεις τους ενώ οι μετριοπαθείς υιοθέτησαν τις εκκλήσεις του Νικίτα Χρουστσόφ για «ειρηνική συνύπαρξη».

Η ιστορικός δεν εξηγεί ακριβώς το πώς και το πότε ο Λε Ντουάν σταθεροποίησε την εξουσία του, αναμφίβολα λόγω των προφανών εμποδίων υπό τα οποία εργάστηκε: είναι πολύ δύσκολο να καταλήξεις σε οριστικά συμπεράσματα για τις διαμάχες στους κόλπους του Πολιτικού Γραφείου, χωρίς πρόσβαση στα αρχεία του. Σε ποικίλες περιστάσεις η Νγκουγιέν αναγκάζεται να υποθέσει ότι ο Λε Ντουάν «θα πρέπει» να είχε σκεφτεί αυτό ή «μάλλον» ήθελε να κάνει το άλλο. Το βιβλίο της αναφέρεται στην «ανάληψη της εξουσίας» από τον Λε Ντουάν το 1960, αλλά με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, ο Λε Ντουάν δεν απέκτησε τον πλήρη έλεγχο πριν από τα μέσα της δεκαετίας.

Ακόμη και τότε, όμως, η εξουσία μετατοπιζόταν από τη μια παράταξη στην άλλη, κι αυτό συνεχίστηκε μέχρι το τέλος της σύγκρουσης. Όσο για τον Χο, έναν περιέργως περιθωριακό χαρακτήρα του βιβλίου, έπαψε να είναι κεντρικό πρόσωπο στην πολιτική σκηνή στο Ανόι του τέλους της δεκαετίας του '50, αλλά συνέχισε για μερικά χρόνια μετά να υπηρετεί παρασκηνιακά στα άδυτα της εξουσίας και να παίζει σημαντικό διπλωματικό ρόλο απέναντι στο Πεκίνο και τη Μόσχα. Η Νγκουγιέν δέχεται αυτήν την άποψη αλλά δεν την αναπτύσσει περαιτέρω.

Ίσως κάποιος θα περίμενε από τη συγγραφέα να εξηγήσει περισσότερο τους συχνούς ισχυρισμούς της ότι ο Λε Ντουάν είχε την πρόθεση να διεξαγάγει «ολοκληρωτικό πόλεμο» και να τα «παίξει όλα για όλα» στο Νότιο Βιετνάμ. Αντιθέτως, όμως, είναι μάλλον σαφές ότι και οι δύο παρατάξεις στο Ανόι πάντοτε ευελπιστούσαν ν' αποφύγουν -ει δυνατόν- τον ολοκληρωτικό πόλεμο. Όταν μετά τα μέσα του 1959 ενέτειναν τη στρατιωτική εμπλοκή τους, το έπραξαν με ιδιαίτερη προσοχή, έτσι ώστε ν' αποφύγουν κλιμάκωση των επιχειρήσεων από αμερικανικής πλευράς.

Τον Απρίλιο του 1965, όταν ήταν σε εξέλιξη η αμερικανοποίηση του πολέμου, ο Λαϊκός Στρατός του Βιετνάμ διατηρούσε στον Νότο τέσσερα συντάγματα, που αριθμούσαν περίπου 6.000 άνδρες. Πρόκειται, βεβαίως, για υπολογίσιμη δύναμη, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση «ολοκληρωτικού πολέμου». Οι ηγέτες του Βορείου Βιετνάμ, όσο κι αν είχαν διαφωνίες ως προς τη στρατηγική ή την τακτική, είχαν απολύτως ενιαία αντιμετώπιση όσον αφορά τη δέσμευσή τους για επανένωση της χώρας υπό τον έλεγχό τους, με οποιοδήποτε τίμημα.

Κατά συνέπεια, παρότι η Νγκουγιέν δεν κάνει εκτενή αναφορά στην αμερικανική και νοτιοβιετναμική πολιτική των αρχών της δεκαετίας του '60, η αφήγησή της δεν αφήνει πολλά περιθώρια να πιστέψουμε ότι οι στρατηγιστές της Ουάσιγκτον βρήκαν οποιαδήποτε «ρωγμή» στο Ανόι, όσο κι αν προσπάθησαν. Ο «Πόλεμος του Ανόι» συμβάλλει τα μέγιστα στην κατανόηση -από πλευράς των ιστορικών- του σχεδιασμού και της εκτέλεσης της επίθεσης του Τετ.

Η Νγκουγιέν παρακολουθεί τη διαδικασία με την οποία ο Λε Ντουάν κατέληξε να διατάξει τη μαζική και συντονισμένη επίθεση στις πόλεις του Νοτίου Βιετνάμ, μέσω της οποίας σκόπευε να καταγάγει συντριπτικό πλήγμα κατά του στρατού της Δημοκρατίας του Βιετνάμ και να ξεσηκώσει τον λαό, ωθώντας τον σε ανατροπή της κυβέρνησης Θιέου, με έδρα τη Σαϊγκόν. Η συγγραφέας παρουσιάζει το πώς ο Λε Ντουάν χρειάστηκε να κάμψει τις σφοδρές αντιρρήσεις του Γκιαπ, ο οποίος πίστευε ότι οι επαναστατικές δυνάμεις δεν ήταν ακόμη έτοιμες να εξαπολύσουν μια επίθεση τόσο μεγάλης κλίμακας. (Όταν ο Γκιαπ συνειδητοποίησε ότι η γνώμη του δεν θα εισακουστεί, αυτοεξορίστηκε στην Ουγγαρία, σε ένδειξη διαμαρτυρίας).

Αλλά και ο Χο είχε ταχθεί εναντίον μιας μεγάλης εφόδου σε αστικές περιοχές καθώς επίσης και οι Κινέζοι, οι οποίοι έβλεπαν σε μια επιχείρηση τέτοιας τάξης μεγέθους την αποκήρυξη της στρατηγικής του Μάο, που προέβλεπε παρατεταμένη και μικρής κλίμακας σύρραξη. Οι Κινέζοι φοβούνταν, εξάλλου, και την ενίσχυση της εξάρτησης του Βορείου Βιετνάμ από τη σοβιετική βοήθεια και τα σοβιετικά όπλα, πράγμα που βεβαίως θα υπέσκαπτε τη δική τους επιρροή στο Ανόι. Η στρατηγικός ελιγμός του Λε Ντουάν για μια αποφασιστική νίκη απέτυχε.

Ο λαός δεν εξεγέρθηκε και η κυβέρνηση της Σαϊγκόν επιβίωσε ενώ οι δικές του δυνάμεις

υπέστησαν τεράστιες απώλειες στο πεδίο της μάχης. Εντούτοις, ο ίδιος διατηρήθηκε στην εξουσία. Και απέναντι στους σκεπτικιστές συναδέλφους του, που εμφανίζονταν αναστατωμένοι από τη στρατιωτική ήττα, ο Λε Ντουάν μπορούσε να αντιπάρξει ότι πέτυχε ένα σημαντικό πολιτικό αποτέλεσμα: η επίθεση στο Τετ έστρεψε την αμερικανική κοινή γνώμη κατά του πολέμου και στέρησε την εξουσία από τον Τζόνσον.

Οι περισσότεροι ιστορικοί θα συμφωνούσαν με τον Λε Ντουάν ότι η επίθεση στο Τετ υπήρξε μεγάλη πολιτική ήττα για τις ΗΠΑ. Εκ των υστέρων, δυσκολεύεται κανείς να τη χαρακτηρίσει διαφορετικά. Όπως, ωστόσο, ευφυώς επισημαίνει η Νγκουγιέν, το Τετ δεν λειτούργησε ως αποφασιστική καμπή της αμερικανικής πολιτικής στον βαθμό που θα αναμενόταν, επειδή η επελθούσα κυβέρνηση Νίξον ανέτρεψε τις προσπάθειες που ο Τζόνσον κατέβαλε το 1968 να περισταλεί η κλιμάκωση της Αμερικανικής εμπλοκής στον πόλεμο.

Γράφει χαρακτηριστικά: «Όπως ο Λε Ντουάν και ο Λε Ντουκ Θο», έτσι και ο Νίξον με τον σύμβουλό του επί θεμάτων ασφαλείας Χένρι Κίσινγκερ, «είχαν την πεποίθηση ότι θα επετύγγαναν εκεί που οι προκάτοχοί τους είχαν αποτύχει». Η συγγραφέας εκθέτει λεπτομερώς το πώς οι δύο άνδρες έθεσαν σε εφαρμογή μια στρατηγική τριών σημείων για να ξανακερδίσουν τη στρατιωτική, διπλωματική και εσωτερική πρωτοβουλία στο Βιετνάμ.